

References

1. Balabanova L.M. Osobistisna efektivnist' u profesijnomu zrostanni fahivcja organiv vnutrishnih sprav MVS Ukraïni /L.M. Balabanova // Problemi ekstremal'noi ta krizovoï psihologii. Zbirnik naukovih prac'. Vip. 14. Chastina IV – H.: NUCZU, 2013. – S. 28-34.
2. Vashhenko I. V., Zavads'ka N. E., Hanenko I. I. Psihologija profesijnogo zrostannja zhinok-kerivnikiv u pravoohoronnih organah Ukraïni: kolektivna monografija. - Lugans'k: Vid-vo SNU im. V. Dalja, 2013. – 228 s.
3. Dubovnickaja T. D. Diagnostika urovnja professional'noj napravlenosti studentov / T. D. Dubovickaja // Psihologicheskaja nauka i obrazovanie. – 2004. - № 2. - S.82-86.
4. D'jachenko M.I., Kandybovich L.A., Ponomarenko V.A. Gotovnost' k dejatel'nosti v naprjazhennyh situacijah. Psihologicheskij aspekt / M.I. D'jachenko, L.A. Kandybovich, V.A. Ponomarenko. – Minsk: Izd-vo «Universitetskoe», 1985. - 208 s.
5. Klimov E.A. Psihologija professionala. - Voronezh: NPO «MODJeK», 1996. – 400 s.
6. Kudrjashova G.N. Osobennosti psihologicheskoy podgotovki sotrudnikov patrol'no-postovoj sluzhby OVD k dejatel'nosti v uslovijah s riskom dlja zhizni [Tekst] : avtoref. dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.06 – Juridicheskaja psihologija / G.N. Kudrjashova ; S.-Peterb. un-t MVD RF – SPb, 2008. – 28 s.
7. Japemenko P.C. Pprofecijna pidgotovka majbutnix ppacivnikiv OVC Ukraïni / P.C. Japemenko. – K.: Libpa, 2001. – 167 c.

Вашенко И. В.

ОСОБЕННОСТИ ОТНОШЕНИЯ К ПРОФЕССИИ У ПРАВООХРАНИТЕЛЕЙ

В статье приведены результаты исследования отношения к профессии у правоохранителей с различным стажем службы. Определены различия в отношении правоохранителей к профессии на эмоциональном и когнитивном уровне. Источников - 7.

Ключевые слова: милиционер, отношение к профессии, правоохранительная деятельность.

Vashchenko I. V.

Special relationship to a profession of law enforcement officers

The paper presents the results of a study in relation to the profession of law enforcement officers from various experience life. Identify differences in relation to the profession of law enforcement officers on the emotional and cognitive level. Sources - 7.

Key words: policeman, attitude to the profession, of law enforcement.

Вашенко Ірина Володимирівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології, заступник декана з наукової роботи факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ.

УДК 316.6:159.922.62

Жигаренко І. Є.

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: ДИФЕРЕНЦІЙОВАНІЙ ПІДХІД

В статті розкривається диференційований підхід до соціально-психологічної роботи з засудженими за різні види злочинів (вбивство, сексуальні злочини, крадіжка, необережні злочини) на основі виділення особистісних особливостей засуджених за ці злочини.

Ключові слова: особистість, засуджених, ресоціалізація, психопрофілактика, психокорекція.

Постановка проблеми. Сучасна практика цілеспрямованої ресоціалізації засуджених є тенденцією до використання активних дидактичних і психологічних методів. Необхідність вирішення проблеми ресоціалізації особистості зумовлена численними перешкодами в процесі вторинної соціалізації, що наявні в разі кардинальної зміни життєвої ситуації, зокрема у осіб, які знаходяться в умовах соціальної ізоляції. Якщо вплив таких змін перевищує наявні адаптивні можливості людини, то процес її ресоціалізації блокується чи відбувається невдало. Пошук засобів психологічного впливу на особистість, яка перебуває в умовах соціальної ізоляції набуває особливої

гостроти з огляду на те, що ефективність виправного впливу прямо пов'язується з проблемою її ресоціалізації.

Перспективним у цьому напрямку є дослідження особливостей адаптаційного потенціалу особистості в умовах соціальної ізоляції та впливу пенітенціарного стресу, оскільки це може значною мірою попередити та виправити негативні тенденції, що супроводжують процес ресоціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз існуючої на сьогоднішній день літератури дозволяє відзначити певний пробіл у методичних та практичних напрямках роботи із засудженими, а саме – відсутність диференційованого підходу до розробки соціально-психологічних заходів спрямованих на ресоціалізацію засуджених. Для вітчизняної традиції характерна віра в можливість виправлення засуджених. Як відзначає С.В. Познишев «... якщо немає природженого злочинця, немає і невинного злочинця» [6]. Науки, що обслуговують інститут покарання, у виправленні виділяють два аспекти - юридичний і моральний (Д. О. Дриль, С.В. Познишев, В.С. Соловйов, Н. М. Ядринцев та ін.) [3]. Сучасне розуміння виправлення засуджених припускає використання впливів: 1) з реорганізації особистості, що призводить до усунення особистісних дефектів, які зумовили вчинення злочину; 2) за ресоціалізуючим впливом, що забезпечує вироблення установок і патернів просоціальної поведінки; 3) за реабілітаційними заходами, які знімають витрати ізоляції від суспільства і організують оптимальне входження в соціум після звільнення [7]. Вплив на засуджених без урахування їх соціально-психологічних та індивідуальних відмінностей призводить до конфліктних ситуацій, кругової поруки, посилення негативного впливу на особистість у місцях позбавлення волі. Основними напрямками соціально-психологічної роботи з засудженими є: соціально-психологічна діагностика засуджених, розробка соціально-психологічного паспорта виправного установи, загонів, виявлення «груп ризику»; психологічне прогнозування поведінки у виправній установі і після звільнення, складання індивідуальних програм ресоціалізації; соціальна допомога і підтримка зусиль самих засуджених з вирішення власних проблем, зміцнення позитивних зв'язків із зовнішнім соціальним середовищем і родиною, формування здорового мікросередовища; організація роботи секції соціально-психологічної підтримки засуджених; соціально-психологічного супроводу засуджених, підготовка до звільнення, побутове і трудове влаштування звільнених [6].

Таким чином ми бачимо, що тільки точна орієнтація в психології особистості засуджених допомагає визначити найбільш доцільний шлях їх позитивної зміни, вибрати оптимальні моделі соціально-психологічного впливу, забезпечити диференційований та індивідуальний підхід [2].

Мета дослідження – розкрити диференційований підхід до соціально-психологічної роботи з засудженими за різні види злочинів (вбивство, сексуальні злочини, крадіжка, необережні злочини) на основі виділення особистісних особливостей засуджених та оцінити його ефективність.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. В основну вибірку досліджуваних увійшли 160 осіб, відібраних за принципом відповідності усереднених показників; стать, вік, освіта, сімейний стан, судимість. Ці 160 осіб були розділені на 4 групи в залежності від виду злочину. Перша група - засуджені за вбивство - були розділені на 2 групи, 21 людина в експериментальній та 21 - у контрольній групах. В експериментальній групі 15% засуджених віком від 20 до 35 років, 75% засуджених від 35 до 50 років, 10% засуджених віком понад 50 років. Серед них засуджених перебувають у шлюбі - 5%, неодружених - 15%, розлучених - 33%, вдівців - 47%. Виділяються засуджені, які мають першу судимість - 43% і раніше судимі - 57%. У контрольній групі 19% засуджених віком від 20 до 35 років, 71% засуджених від 35 до 50 років і 10% засуджених віком понад 50 років. Серед засуджених контрольної групи 29% перебувають у шлюбі, 14% неодружених, 43% розлучених, 14% вдівців. Також виділяються засуджені, які мають першу судимість - 34% і раніше судимі - 66%. Друга група, засуджені за сексуальні злочини, також була розділена на експериментальну і контрольну. В експериментальній групі 52% засуджених віком від 20 до 35 років, 24% засуджених від 35 до 50 років, 24% засуджених віком понад 50 років. Серед них засуджених перебувають у шлюбі - 19%, неодружених - 19%, розлучених - 47%, вдівців - 15%. Виділяються засуджені, які мають першу судимість - 38% і раніше судимі - 62%. У контрольній групі 15% засуджених віком від 20 до 35 років, 57% засуджених від 35 до 50 років і 28% засуджених віком понад 50 років. Серед засуджених контрольної групи -5% перебувають у шлюбі, 47,5% неодружених, 47,5% розлучених. Також виділяються засуджені, які мають першу судимість - 38% і раніше судимі - 62%. Третя група, засуджені за крадіжку, була розділена також як і попередні на експериментальну і контрольну. В експериментальній групі 29% засуджених віком від 20 до 35 років, 57% засуджених від 35 до 50 років, 14% засуджених віком понад 50 років. Серед

них засуджених перебувають у шлюбі 19%, неодружених 29%, розлучених 33%, вдівців 19%. Виділяються засуджені, які мають першу судимість-52% і раніше судимі 48%. У контрольній групі 24% засуджених віком від 20 до 35 років, 52% засуджених від 35 до 50 років і 24% засуджених віком понад 50 років. Серед засуджених контрольної групи 24% перебувають у шлюбі, 28% неодружених, 24% розлучених, 24% вдівців. Також виділяються засуджені, які мають першу судимість - 48% і раніше судимі - 52%. Четверта група - засуджені за необережні злочини. В експериментальній групі 29% засуджених віком від 20 до 35 років, 56% засуджених від 35 до 50 років, 15% засуджених віком понад 50 років. Серед них засуджених перебувають у шлюбі 24%, неодружених 37%, розлучених 24%, вдівців 15%. Виділяються засуджені мають першу судимість 71% і раніше судимі 29%. У контрольній групі 24% засуджених віком від 20 до 35 років, 61% засуджених від 35 до 50 років і 15% засуджених віком понад 50 років. Серед засуджених контрольної групи 29% перебувають у шлюбі, 33% неодружених, 29% розлучених, 9% вдівців. Також виділяються засуджені, які мають першу судимість - 76% і раніше судимі - 24%.

На другому етапі, на основі отриманих даних були розроблені програми тренінгових занять із засудженими, в залежності від виду вчиненого злочину. Кожен засуджений вимагає індивідуального підходу при виховному і психологічному впливі. Психокорекційна програма складається на підставі особистісних особливостей конкретної категорії засуджених. Після докладного вивчення особистості злочинців, засуджених за вбивство, ми виділили кілька особливостей: чутливість до елементів міжособистісних взаємодій; залежність від інших людей; сприйняття навколишнього світу, як ворожого; імпульсивність, емоційна збудливість, висока тривожність; конфліктність, мстивість; завищена самооцінка, хворобливе самолюбство, егоцентризм.

Це найбільш складна категорія засуджених. Ці особи несумлінно ставляться до роботи, частіше, ніж інші, порушують дисципліну, вживають спиртні напої, створюють конфліктні ситуації. Статистика показує, що 42% засуджених за особливо тяжкі вбивства раніше були судимі. Одну судимість мали половина з них, 6% були особливо небезпечними рецидивістами. Більше половини були раніше засуджені за хуліганство, 38% - за злочини проти особистості, причому третина з цього числа - за умисні вбивства.

Таким чином, на перший план постає необхідність корекції поведінки засудженого під час відбування покарання і профілактики скоєння рецидивного злочину.

У роботі з цією категорією засуджених можна зробити кілька акцентів: особливе значення має налагодження та встановлення довірчого контакту. Часу на це йде значно більше в порівнянні з іншими категоріями засуджених. Психолог часто стикається з агресивно і негативно налаштованими засудженими, агресія в ході занять вихлюпується саме на нього. Часто, особливо спочатку роботи, психологу доводиться бути свого роду «громовідводом», у зв'язку з цим необхідно дати час засудженим для того, щоб відбувся такий виплеск негативних емоцій, і тільки після цього можна продовжувати будь-яку роботу з ними. Найважливіше при роботі засудженими даної категорії, бути природним, щирим, приймати їх такими, якими вони є. Вони гостро відчувають настрій, почуття психолога. Тільки тоді, коли до них ставишся «по-людськи», можлива скільки-небудь ефективна робота з ними, в тому числі і групова. Ще одне правило, яким не можна нехтувати при організації роботи з даною категорією засуджених: якщо ви хочете розраховувати на їхню довіру до вас, контакт і зустрічі з ними мають бути періодичними, їх не можна «забувати», інакше нитка довіри буде загублена і навряд чи її можна буде відновити. Не бажано складати групу тільки з засуджених за вбивство. Високий рівень опору не дозволить психологу ефективно працювати. У таких групах необхідно участь «підготовлених» засуджених, що вже пройшли кілька тренінгових занять.

Засуджені за сексуальні злочини, як показує практика, відбуваючи покарання, не є порушниками режиму і зазвичай не входять в неформальні групи з негативною спрямованістю поведінки. Багато з них беруть участь у самодіяльних організаціях, сумлінно працюють. А оскільки всі режимні дисциплінарні впливи спрямовані на корекцію зовнішньої поведінки засудженого, то у всіх розглянутих випадках такі дії не знаходять точки прикладання. Все це призводить до того, що значна частина такого роду злочинців надалі знову робить сексуальні злочини. Саме тому основною метою індивідуальної роботи з цими засудженими повинна бути не корекція поведінки в умовах виправної установи, а виявлення істинних мотивів злочинної поведінки з тим, щоб засуджений їх повністю усвідомив. Якщо ця мета індивідуальної роботи не буде досягнута, то природно, збережуться всі внутрішні передумови для вчинення повторного злочину аналогічного характеру. Особливе значення у роботі з цією категорією засуджених як засіб виховного впливу

набуває психологічна бесіда. Важливо якомога докладніше з'ясувати у засуджених весь пройдений ними життєвий шлях, буквально по роках відтворити особливу увагу потрібно приділити змісту сексуальних і емоційних переживань. У першу чергу необхідно виявити причини спотворення у них сексуально-рольових уявлень, певну допомогу може надати тут психологічне програвання засудженим різних ситуацій, пов'язаних з сексуальними контактами.

Індивідуальну роботу бажано будувати виходячи із специфіки скоєного злочину. Повинні бути виявлені всі афекти, що мали місце в дитинстві. Вони повинні бути зняті при психологічному консультуванні з допомогою будь-якої психотерапевтичної методики (наприклад, катарсис, психоаналітичний вплив). Можна, наприклад, разом з засудженим відтворити ситуацію, яка привела до утворення афекту; робиться це неодноразово, використовуючи стан трансу. Мета, яка стоїть перед фахівцем, відсутність емоційної реакції на те, що мало місце в минулому, ситуацію, пов'язану з психологічною травмою. Індивідуальну роботу можна також будувати в руслі поведінкової терапії. Наприклад, хорошу допомогу й відповідний результат може принести вибір для таких засуджених форм поведінки у виправній установі, в яких вони змогли реалізувати і розвинути так звані традиційні чоловічі якості: самостійність, сміливість і т. ін. Дуже великий вплив на успіх виховної роботи з даним типом засуджених надають їх відносини зі своєю сім'єю. Саме в цих випадках особливо необхідно сприяти відновленню і підтримці сімейних відносин.

Психолог, який розбирає разом із засудженим його кримінальну ситуацію, повинен займати нейтральну позицію, і це дуже важливо. Тут не повинно бути ні звинувачень, ні виправдань. Вся ситуація, пов'язана із злочиним, повинна бути ними разом проаналізована і проговорена. Якщо таких засуджених є декілька, то можна провести психотерапевтичне групове заняття за методом трансакційного аналізу. Основний упор в індивідуальній роботі повинен бути зроблений на усвідомлення ситуації вчинення злочину, мотиви поведінки потерпілого і його самого і вироблення установок, які дозволили б уникнути в майбутньому повторення аналогічних ситуацій з тим же результатом. Окремим напрямком психокорекційної роботи має стати вироблення навичок рефлексії та емпатії. У всіх засуджених за сексуальні злочини в тій чи іншій мірі присутні порушення емоційної сфери, ці порушення є достатньо стійкою структурою особистості, що призводить до повторного скоєння подібних злочинів.

Індивідуальна робота із засудженими, які мають психічні порушення, ґрунтується, в першу чергу, на корекції особливостей характеру і наявних аномалій психіки. Тут необхідне обов'язкове втручання лікаря-психіатра. Індивідуальна робота повинна передбачати вироблення спеціальних соціально-позитивних навичок і самоконтролю. Допомогу можуть надати такі методи, як примусова організація поведінки, негативне підкріплення будь-яких форм поведінки, що відхиляється.

Одним з основних труднощів роботи з засудженими за корисливі злочини є різноманітність особистісних особливостей, що пов'язано з широким спектром «спеціалізацій» корисливих злочинців [4]. Після докладного вивчення особистісних особливостей злочинців, засуджених за крадіжку, ми виділили кілька особливостей: стабільна кримінальна спрямованість; прагнення утвердити себе в очах інших; злочин виступає як спосіб вирішення внутрішньоособистісних проблем; виражені егоїстичні інтереси; хороша орієнтація в нормах і вимогах, але неприйняття їх і свідоме порушення; інтелектуальний контроль поведінки, гнучкість, вміння приймати рішення. Одними з головних завдань, які стоять перед психологами при роботі з даною категорією правопорушників, є запобігання подальшій криміналізації особистості корисливого злочинця; з метою усунення або зменшення кримінальних схильностей необхідне формування антикримінальної стійкості особистості на основі моделювання правомірних альтернатив задоволення матеріальних та інших потреб; навчання конструктивним способам подолання власних страхів, невпевненості в собі. З даною категорією засуджених можливий раціональний підхід при психологічному впливі, так як корисливі злочинці - найінтелектуальніша категорія [5].

Модель психологічної корекції особистості корисливого злочинця: 1) формування готовності до взаємодії з психологом, здійснюване за допомогою встановлення психологічного контакту та подолання психологічних захистів засудженого; 2) формування готовності засудженого до самозміни, що реалізується за допомогою переструктурування Я-образу; 3) формування правомірних альтернатив задоволення матеріальних потреб, яке можливе у результаті диференційованого впливу на домінуючий механізм психологічної регуляції соціальної поведінки.

Специфікою засуджених за необережні злочини є відсутність мотиву злочину. Злочин здійснюється в результаті самовпевненості і недбалості, недостатності уваги, передбачливості. Відсутня кримінальна зараженість особистості [1]. Основними завданнями психолога в роботі з

цією категорією засуджених є: прийняття засудженим вчиненого ним злочину, допомога в адаптації до факту укладення; робота з почуттям провини; підвищення особистої відповідальності за наслідки своїх вчинків; такі люди часто схильні до ризику, не бачать або не хочуть бачити наслідки своїх вчинків; формування стресостійкості; конструктивної поведінки в екстремальних ситуаціях; механізми концентрації уваги; навчання навичкам саморегуляції; попередження прилучення засудженого до кримінального середовища.

Одне з найважливіших завдань становить розкриття психологічного механізму необережного злочину, що дозволяє зв'язати необережне поведіння з індивідуальними особливостями особистості, а також профілактика даного виду злочину. Психологічні аспекти явищ злочинності пов'язані з проблемою відповідальності особистості. Прийнято вважати, що набір рольових обов'язків особистості в системі соціальних відносин характеризує весь діапазон її відповідальності. Однак, оскільки процес усвідомлення своєї відповідальності визначається багатьма факторами, суб'єктивна відповідальність особистості передбачає її активну життєву позицію і посилення питомої ваги самоврядування в суспільстві. На підставі опису психологічних особливостей особистості необережних злочинців рекомендується вирішення наступних психокорекційних завдань: підвищення особистої відповідальності за наслідки своїх вчинків, формування вміння приймати адекватні рішення в екстремальних ситуаціях, зниження рівня тривожності. Психокорекційна робота ведеться як індивідуально, так і в групі. Починається курс з індивідуальної співбесіди. За бажанням засудженого проводиться групова робота. З усієї маси засуджених, для проведення з ними експериментальної роботи були обрані особи з найбільш близькими до усереднених профілями ММРІ. На третьому, експериментальному етапі дослідження, з випробуваними експериментальної групи проводилися тренінгові заняття, а засуджені, які перебували в контрольній групі психокорекційної впливу не піддавалися. На четвертому, заключному, етапі нами було проведено статистичний аналіз отриманих результатів, за t-критерієм (критерій Уїлкоксона) з метою перевірки і підтвердження нашої гіпотези. У процесі експерименту з експериментальною групою засуджених проведено три психодіагностичних обстеження. Перша проба до початку тренінгових занять, друга проба - відразу після закінчення програми тренінгів, третя проба - за кілька тижнів до звільнення. У контрольній групі тренінгів не проводилося, тому робилося лише два замірювання: перше - до початку експерименту, друге - за кілька тижнів до звільнення.

Отримані дані та проведений статистичний аналіз дозволяють з високою мірою достовірності вважати доведеним припущення: диференційована соціально-психологічна робота із засудженими позитивно впливає на ефективність їх ресоціалізації.

Висновки. Досліджувані, що відносяться до різних груп за видами вчиненого злочину, характеризуються різними комплексами особистісних рис. Так, засуджені за вбивство відрізняються наявністю емоційних порушень, надмірної стійкістю афекту і підвищеною інтерперсональною сензитивністю. Засуджені за сексуальні злочини відрізняються імпульсивністю, низьким самоконтролем, дефектами в морально-етичній сфері, у них знижена чутливість у міжособистісних контактах. Корисливий тип особистості злочинця характеризується гіперболізацією, розростанням матеріальних потреб, проблемами нестійкості самооцінки. Відмінною особливістю засуджених за необережні злочини є низька завадостійкість і висока тривожність.

Застосування диференційованого підходу до соціально-психологічної роботи із засудженими дозволяє отримати відчутні позитивні результати ресоціалізації. У роботі із засудженими за вбивство найбільш помітна динаміка спостерігалася в показниках шкал F, 3, 6 ММРІ. Засуджені за сексуальні злочини показали динаміку шкал F, 5, 8, 9 ММРІ. Корисливий тип злочинної особистості реагує на соціально-психологічну роботу динамікою шкал F, K, 1, 7, 9, 0 ММРІ. Соціально-психологічна робота із засудженими за необережні злочини забезпечує найбільш виражені зміни особистісного профілю за шкалами F, K, 6, 7, 9 ММРІ; менш вираженим змін у даній групі піддалися всі інші шкали профілю ММРІ. Проведене дослідження дозволило визначити групу піддослідних, найбільш чутливих до впливу соціально-психологічної роботи, - це засуджені за необережні злочини, в цій групі зрушення показників ММРІ після тренінгового впливу виявився найбільш значущими стосовно всіх вимірюваних показників особистісного профілю.

Література

1. Антонян Ю. М. Психология преступника и расследования преступлений / Ю. М. Антонян, М. И. Еникеев, В. Е. Эминов. - М. : Юрист, 1996. - 341 с.

2. Глоточкин А.Д. Исправительно-трудовая психология / А. Д. Глоточкин, В. Ф. Пирожков ; под ред. К. К. Платонова. - М. : Академия МВД, 1974. - 426 с.
3. Гуров А.И. Профессиональная преступность: прошлое и современность / А. И. Гуров. - М. : Юридическая литература, 1990. - 304 с.
4. Доуэлл М. Практика социальной работы / М. Доуэлл, С. Шадлоу. - М. : Аспект Пресс, 2007. - 377 с.
5. Криминологическая и психологическая характеристика лиц, отбывающих наказание в ВТП / В.Г. Козюля, В.К. Очнев, Г.Р. Трофимов. - М. : Изд-во ВНИИ МВД, 1987. - 36 с.
6. Познышев С.В. Основы пенитенциарной науки / С. В. Познышев. - М. : Юридическое издательство Наркомюста, 1923. - 371 с.
7. Энциклопедия юридической психологии / Под общ. ред. проф. А.М.Столяренко. - М. : ЮНИТИ-ДАНА ; Закон и право, 2003. - 607 с.

References

1. Antonjan Ju. M. Psihologija prestupnika i rassledovanija prestuplenij / Ju. M. Antonjan, M. I. Enikeev, V. E. Jeminov. - M. : Jurist, 1996. - 341 s.
2. Glotochkin A.D. Ispravitel'no-trudovaja psihologija / A. D. Glotochkin, V. F. Pirozhkov ; pod red. K. K. Platonova. - M. : Akademija MVD, 1974. - 426 s.
3. Gurov A.I. Professional'naja prestupnost': proshloe i sovremennost' / A. I. Gurov. - M. : Juridicheskaja literatura, 1990. - 304 s.
4. Doujel M. Praktika social'noj raboty / M. Doujel, S. Shadlou. - M. : Aspekt Press, 2007. - 377 s.
5. Kriminologicheskaja i psihologicheskaja harakteristika lic, otbyvajushhijh nakazanie v VTP / V.G. Kozjulja, V.K. Ochnev, G.R. Trofimov. - M. : Izd-vo VNII MVD, 1987. - 36 s.
6. Poznyshev S.V. Osnovy penitenciarnoj nauki / S. V. Poznyshev. - M. : Juridicheskoe izdatel'stvo Narkomjusta, 1923. - 371 s.
7. Enciklopedija juridicheskoi psihologii / Pod obshh. red. prof. A.M.Stoljarenko. - M. : JuNITI-DANA ; Zakon i pravo, 2003. - 607 s.

Жигаренко И.Е.

СПЕЦИФИКА СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С ОСУЖДЕННЫМИ К ЛИШЕНИЮ СВОБОДЫ: ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД

В статье раскрывается дифференцированный подход к социально-психологической работе с осужденными за различные виды преступлений (убийство, сексуальные преступления, кража, неосторожные преступления) на основе выделения личностных особенностей осужденных за эти преступления.

Ключевые слова: личность, осужден, ресоциализация, психопрофилактика, психокоррекция.

Zhigareno I.E.

Specific socio-psychological work with persons sentenced to imprisonment: a differentiated approach

The article reveals a differentiated approach to the psycho-social work with prisoners for various types of crimes (murder, sexual offenses, theft, crimes of negligence) based on the extraction of personal features of convictions for these crimes.

Key words: personality, convicted, the rehabilitation, psychological prophylaxis, psychocorrection.

Жигаренко Ігор Євгенович – здобувач кафедри психології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Луганськ.